

U inostranstvu egzistencija nije problem, ali tamo se ne smeješ kao ovde, kaže prof. dr Marija Glibetić, rukovodilac Centra izuzetnih vrednosti za istraživanja ishrane i metabolizma

Andelija i Slobodan Lazić iz sela Ba obrali su svoju aroniju prošlog vikenda. Tih 40 ari pod aronijom na samom vrhu Suvobora, odakle s jedne strane puca pogled na moćni Povlen, sa druge se talasa Šumadija, a u daljini usamljen stoluje Cer, nikada ne bismo videli u punom rodu da nije bilo Marije Glibetić.

Sve je lepše na vrhu Suvobora

Već mesecima objavljujemo njene i save-todavne tekstove njenih saradnika iz Centra izuzetnih vrednosti za istraživanja ishrane i metabolizma Instituta za medicinska istraživa-nja Beogradskog univerziteta. Zahvaljujući njoj se 25 bračnih parova naših čitalaca uključilo u istraživanja Centra, gde prolaze metaboličke analize kakve se nigde drugde u Srbiji ne rade. Silne smo rubrike već ugovorili za jesenje

brojeve, pa je nekako prirodno bilo da je pitamo bi li nam ispričala nešto o sebi.

– Zar nije bolje da vam pokažem najzdra-vije šumsko voće na svetu? Bobice koje su toliko jak antioksidant da mi u Centru kažemo u šali da je isto pojesti sto kilograma jabuka kao i popiti sto mililitara matičnog soka aronije. Hajde da vidite gde raste plod koji bi mogao da hrani pola brdovite Srbije. Ako se posadi kako treba, sadnicama cepanim u korenu, što garantuje čuvanje kompletnog genetskog materijala, aronija raste i rađa sama, na svakoj podlozi. Jedini je posao sačuvati rod kad dozri, da vam ga neko drugi ne obere.

I tako smo, što asfaltom, što tucanikom, što preko livada, stigli na vrh Suvobora i probali te tvrde bobice čiji bi nam opor ukus ko zna koliko dugo skupljao usta da ne bi vrućih lepinja i mladog kajmaka. Doneo ih je na livadu Miladin

Živanović, član upravnog odbora Udruženja „Aronija, uz rakiju i vodu s izvora, da počasti goste. I da priča lakše krene.

Milioni evra za domaću nauku

– Kroz projekte Ministarstva nauke, zajed-no s Institutom „Josif Pančić“ i dr Katarinom Savikin, u Centru smo počeli opsežna ispiti-vanja zdravstvenih efekata aronije i brojnih drugih autohtonih a lekovitih sorti.

Dr Marija Glibetić (52) na čelu je Centra od 2005.

– Te godine sam se vratila s porodicom iz Kanade i odmah ponudila projekat Ministarstvu nauke. Prihvatili su aplikaciju i pitali samo zašto nisam navela instituciju za koju radim. Pa, ne radim nigde, rekoh.

Ubrzo je preuzela Odeljenje za ishranu i metabolizam Instituta za medicinska istra-živanja i za pet godina ga pretvorila u Centar izuzetnih vrednosti.

– Nacionalni savet za nauku, na osnovu evropskih kriterijuma, dodeljuje taj status

ustanovama koje imaju izuzetnu saradnju sa svetom, svake godine sve više naučnih saradnika i novih istraživanja.

U Odeljenju je zatekla devet saradnika. U Centru sada radi 21. Čak 18 mladih dok-torantata.

– Trenutno vodimo četiri projekta Evrop-ske komisije za ispitivanje ishrane akonto kojih je više od milion evra ušlo u Institut. Plani-ramo da širimo istraživanja ishrane i domaće hrane, da povežemo sve koji se time bave u Srbiji i regionu. Sarađujemo s proizvođačima dijetetskih suplemenata kao što je „Nutrika“ – nabraja – prenosimo znanja, kreiramo nove proizvode, tu smo za udruženja potrošača.

Ona sama je jedan od najcitrairanih doma-ćih naučnika, sa 800 citata u najjačim svetskim publikacijama.

– Ministarstvo nauke ocenjuje istraživače na osnovu broja objavljenih radova u jakim časopisima i broja citata u radovima drugih autora – objašnjava.

Ljubav iz studentskih dana

Na Suvoboru je najteže bilo izvući iz Marije Glibetić bilo šta nalik na samohvalu. Ni za citate ne bismo znali da nismo tražili da nam pošalje svoj kurikulum. Tu je pisalo da je u Kanadi bila profesor i istraživač na Univerzitetu „Mekgil“, da je predavala u Detroitu, da je član Američke akademije istraživača u pedijatriji...

– Tek kad sam postigla ono što sam htela, shvatila sam da su mi prioriteti negde drugde. Tamo egzistencija nije briga, ali tamo se ne smeješ kao ovde. Shvatila sam da ne želim da moja deca postanu Amerikanci.

Priznaje da nikada ne bi napravila karijeru da nije bilo supruga Slavka (56), njenih i njegovih roditelja.

– Upoznali smo se u Partizanu – priča. – Oboje smo bili članovi gimnastičke repre-zentacije kluba i istog folklornog društva. On je rodom iz Mokre Gore, ja iz Čačka... I eto ljubavi za ceo život.

Nina (31) im je studentsko dete, a Natalija (19) i Stefan (18) rođeni su u Kanadi.

– Nina je doktor teologije, udajemo je u septembru – ponosna je mama. – Natalija je pošla mojim stopama, studira biologiju, a Stefanov izbor je mašinstvo, tu se dao na oca, inženjera. Za nama su u Ameriku došli i moji roditelji. I, zamislite, ostali! Sviđa im se da budu kanadski penzioneri.

Bobica po bobica, zdravlje

Porodica Lazić je svojih 5.000 sadnica biljke Aronia melanocarpa stekla početkom osamdeseti-h. Stojan Jeftić, tadašnji ministar poljoprivrede, doneo je iz Sankt Peterburga 400.000 sadnica za „Takovo“.

– Pola su gajili sami, pola podelili kooperanti-ma i sav su rod otkupljivali – priča Marija. – Aronija je najjači prirodni bojač. Ne postoji sredstvo kadro da skine fleku od aronije. Bojili su njome sokove i vino, pečatili meso, ali je nikada nisu navodili u deklaracijama. Ubeđena sam da su godinama dobijali zlatne medalje za svoje proizvode i zbog moćnih sastojaka ove bobice.

Ona ističe da je sorta melanokarpa poreklom iz Amerike, da je samo ona u svetu podrobno ispitana i da se na nju odnose sva blagotvorna svojstva koja se pripisuju aroniji. Između ostalog, zaštita ćelija od oksidativnog stresa koji može da izazove rak. I da suzbije širenje kancera.

– Kvalitetne kliničke studije to još nisu do-kazale, ali mi smo upravo predložili Evropskoj komisiji da to ispitamo u saradnji sa deset vrhunskih svetskih naučnih institucija. Inače, u Srbiji se ne gaji samo melanokarpa, ali mi u Centru ispitujemo samo tu sortu aronije. Zato će, kad oberu ovaj zasad bobicu po bobicu, Lazići deo roda isporučiti i nama, u Centar.

Dr Marija Glibetić obećava da će sve što ona i njeni saradnici otkriju o aroniji u laboratoriji preto-čiti u zanimljive tekstove za „Blic ženu“.

Aronija je toliko jak antioksidant da ja u šali kažem da je isto pojesti sto kilograma jabuka kao i popiti sto mililitara njenog matičnog soka

Aronija MOŽE DA HRANI brdovitu Srbiju

Tekst: P. MEVORAH, foto: VESNA LALIĆ, ANDREJ JISAKOVIĆ